

مغالطه‌های پر کاربرد

۴۴ تر فند کثیف

برای برنده شدن در بحث‌ها

ریچرز- پل و الجندا الدر

بازنویسی

مهدی خسروانی

فرهنگ‌نشر نو

با همکاری نشر آسیم

تهران- ۱۳۹۶

مغالطه‌های پرکاربرد

۴۴ ترفند کثیف برای پیروزی در بحث‌ها

بازنویسی مهدی خسروانی

The Thinker's Guide to Fallacies: از

The Art of Mental Tickery and Manipulation, 2006

فرهنگ نشر نو تهران، خیابان میرعماد، خیابان سیزدهم، شماره سیزده

تلفن ۸۸۷۴۰۹۹۱

چاپ اول ۱۳۹۶

شمارگان ۱۱۰۰

د. ف. آرا مرتضی فکوری

چاپ ۱: محفی سپیدار

ناظر چاپ: همن سراج

همه حقوق محفوظ است.

فهرست کتابخانه ملی

سرشناسه

پل، ریچارد (Richard Pl)

عنوان و نام پدیدآور مغالطه‌های پرکاربرد: ۴۴ ترفند کثیف برای پیروزی در بحث‌ها/

ریچارد پال، لیندا ال. - ترجمه مهدی خسروانی.

تهران: فرهنگ نشر نو، ۱۳۹۵

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری ۱۶۸ ص.

شابک ۹۷۸-۶۰۰۰-۸۵۴۷-۱۲-۹

وضعیت فهرست‌نویسی فیپا

موضوع سفسطه (fallacies logic): تفکر انتقادی (critical thinking)

شناسه افزوده الدر، لیندا، ۱۹۶۲ - م. (Elder, Linda)

شناسه افزوده خسروانی، مهدی، ۱۳۵۶ - مترجم

رده‌بندی کنگره الف ۱۳۹۵ م ۶/پ ۱۷۵ BC

رده‌بندی دیویی ۱۶۵

شماره کتاب‌شناسی ملی ۴۳۵۶۱۰۸

قیمت ۱۳۰۰۰ تومان

مرکز پخش آسیم

تلفن و دورنگار ۸۸۷۴۰۹۹۲-۵

درباره مجموعه راهنمای اندیشه‌ورزان

۱. مجموعه «راهنمای اندیشه‌ورزان» بر اساس «مفهوم‌ها و ابزارهای تفکر نقادانه» نوشته شده است. تفکر نقادانه دانشی است با هدف افزایش توانایی ما در اندیشیدن، استدلال کردن، و نقد کردن.^۱ اما تفکر نقادانه چه فرقی با دانش‌های دیگر دارد؟ تمرکز بیشتر دانش‌ها بر اصلاح یا ارتقای «اندیشه‌های ماست»، اما تمرکز تفکر نقادانه این‌گونه نیست. تفکر نقادانه بیش از آنکه به اندیشه‌ها بپردازد به «اندیشیدن» می‌پردازد و سعی می‌کند کیفیت اندیشیدن ما را ارتقا ببخشد تا نکته‌ای پیداست که ارتقای کیفیت «اندیشیدن» بر «اندیشه‌های ما در هر زمینه» تأثیر می‌گذارد.

۲. این مجموعه، چنان‌که از نامش پیداست، بر روی «اندیشه‌ورزان» نوشته شده است؛ هم برای کسانی است که به کارهای فکری حرفه‌ای (مثل پژوهش و تدریس و تحصیل) مشغول‌اند، هم برای کسانی که می‌خواهند بهتر بیندیشند تا در زندگی روزمره‌شان بهتر تصمیم بگیرند و کمتر خطا کنند. عنوان‌های کتاب‌ها نشان‌دهنده همین موضوع است:

۱. برای توضیح بیشتر درباره بخش‌هایی که با * مشخص کرده‌ام به سایت «تفکر نقادانه» یا وبلاگ «سنجشگرانه اندیشی» مراجعه فرمایید.

مغالطه‌ها، مفهوم‌ها و ابزارهای تفکر نقادانه، هنر پرسیدن، تفکر نقادانه و خلاقانه، تحلیل اندیشه و تفکر علمی، چگونگی یادگیری و تحقیق در یک رشته علمی، چگونه یک پاراگراف را بنویسیم، چگونه یک پاراگراف را بخوانیم، و ...

توضیح اینکه، برای موفقیت در هر شاخه از دانش (فلسفه، پزشکی، مهندسی، روان‌شناسی، و ...) ضروری است که توانایی خوب پرسیدن را در خود ایجاد کنیم. برای این کار چاره‌ای نداریم جز اینکه قابلیت تحلیل و هدایت یابی دیدگاه‌های گوناگون را در خود پرورش دهیم. باید در تشخیص یافته‌ها ورزیده شویم تا اسیر آنها نشویم؛ باید بیاموزیم که چگونه به دانش، و روش نوشتن را هم یاد بگیریم تا نوشته‌هایمان منسجم و قوی باشند و ...

روشن است که در این ابزارها و آشنایی با چنین موضوعاتی سطح اندیشیدن ما را نه تنها به کتاب‌های علمی، بلکه در زندگی روزمره و حرفه‌ای افزایش می‌دهد. تمرکز همه کتاب‌های مجموعه (به جز یک عنوان تخصصی، و دو یا سه عنوان که به حصص معلمان و استادان است) بر چنین مباحثی است.

۳. کتاب کوچک مفهوم‌ها و ابزارهای تفکر نقادانه مبنای همه کتاب‌های دیگر مجموعه است. البته، از آنجا که قرار است هر کدام از کتاب‌ها به صورت مستقل قابل استفاده باشند،* بیشتر مطالب‌های این کتاب در کتاب‌های دیگر مجموعه تکرار شده‌اند؛ با این حال، بهتر است خواندن مفهوم‌ها و ابزارهای تفکر نقادانه در اولویت قرار گیرد. کتاب‌های زیر نیز محوری‌اند و بهتر است پیش از کتاب‌های دیگر مجموعه خوانده شوند: سنجه‌های تفکر نقادانه، تحلیل اندیشه و تفکر علمی، و هنر پرسیدن.

۴. بیشتر کتاب‌های این مجموعه را به جای ترجمه کردن «بازنویسی» کرده‌ام / خواهم کرد. می‌توانم قاطعانه بگویم که ترجمه کتاب‌ها زحمت بسیار کمتری می‌داشت؛ هم به جهت آسان‌تر بودن ترجمه، هم به جهت مصون ماندن از انتقادهایی که بازنویسی ممکن است در پی داشته باشد؛ با این حال، بازنویسی را بر ترجمه ترجیح دادم. دلیل این ترجیح را در مطلب مفصل‌تری در سایت «تفکر نقادانه» بیان کرده‌ام. در اینجا به همین یک جمله اکتفا می‌کنم:

در آنجا که کتاب‌های «مجموعه راهنمای اندیشه‌ورزان» من به محورها، لازم دیده‌ام که برگردان فارسی آنها را از برخی جهات (به زبان تشریح مطلب، انتخاب مثال‌ها، و انتخاب واژه‌ها) که با تعریف شوند، و ... با نیاز خواننده فارسی‌زبان متناسب سم. البر متر فارسی، از نظر محتوا، هیچ مغایرت یا تضادی با متن اصلی ندارد.

۵. بیشتر وقت‌ها، برای رشد دادن ذهن‌ها یا یادگیری یک مطلب جدید باید با واژه‌های جدیدی آشنا شوید. می‌توانید دقیق‌تر از واژه‌های آشنا پیدا کنیم.* در این کتاب نیز، برخی از کلمات ممکن است برای‌تان جدید باشند یا معنای دقیق آنها را ندانید. این گونه کلمات در صفحه‌های بعدی کتاب یا در «واژه‌نامه توصیفی» پایان کتاب تشریح داده شده‌اند. این واژه‌ها را با حروف برجسته مشخص کرده‌ام و آن‌ها را تیرها بوده‌اند به صورت ایرانیک نشان داده‌ام.

۶. سایت «تفکر نقادانه» می‌تواند به شما کمک کند تا شناخت کامل‌تری از موضوع سنجش‌گرانه‌اندیشی (تفکر نقادانه) پیدا کنید و، علاوه بر این، با «مجموعه راهنمای اندیشه‌ورزان» بیشتر آشنا شوید و

اگر تصمیم به خواندن این مجموعه گرفتید، از خواندن آن بهره بیشتری ببرید. اولاً، در این کتاب‌ها از توضیح مفصل درباره برخی موضوع‌ها (مثلاً چپستی تفکر نقادانه، اهمیت تفکر نقادانه، و دلیل بازنویسی این کتاب‌ها) پرهیز کرده‌ام؛ چرا که این کتاب‌ها خودشان مختصرند و شایسته نیست که مقدمه‌ای طولانی و تکراری به ابتدای همه آنها اضافه شود. با مراجعه به سایت می‌توانید مطلب‌هایی در این زمینه‌ها مطالعه کنید. ثانیاً، در این سایت فرهنگ آنلاین اصطلاح‌ها و مفهوم‌های تفکر نقادانه وجود دارد که معنای همه واژه‌های دشوار (یا احتمالاً دشوار) این کتاب را توضیح داده‌ام. سوم اینکه، از طریق سایت می‌توانید با مترجم ارتباط داشته باشید و نقص‌های کتاب‌ها را یادآوری کنید تا بررسی و اصلاح شود. همچنین، می‌توانید پرسش‌های خودتان را مطرح کنید و حتی‌الامکان سعی خواهم کرد به آنها پاسخ دهم. چهارم اینکه، علاوه بر این مجموعه، کتاب‌ها و مقاله‌های دیگری در زمینه تفکر نقادانه ترجمه و تألیف کرده و خواهم کرد که از طریق سایت می‌توانید با این کتاب‌ها و مقاله‌ها، و نیز کتاب‌ها و مقاله‌های دیگران، آشنا شوید و برخی از آنها را از طریق سایت دریافت کنید.

م.ح. خسروانی

آدرس سایت تفکر نقادانه: www.ctth.ir

آدرس وبلاگ سنجشگرانه اندیشی: sanjeshgari.blogfa.com

فهرست مطالب

۱۳	سخنی بی‌خاندانه
۱۷	حقیقت و فریب در ذهن انسان
۱۹	اندیشه‌ورزان غیرسنجشگر (اندیشه‌ورزانی که از مهارت‌های فکری بی‌بهره‌اند)
۲۱	فریبکاران ماهر (سنجشگرانه‌اندیش در معنی ضعیف)
۲۳	افرادی که هم سنجشگرند هم با انصاف (سنجشگرانه‌اندیشی در معنای قوی)
۲۶	مفهوم مغالطه
۲۷	نام‌گذاری مغالطه‌ها
۳۰	اشتباه یا مغالطه؟
۳۰	هیچ فهرست جامعی از مغالطه‌ها وجود ندارد
۳۴	تعمیم‌های نقص‌دار
۴۰	تحلیل تعمیم‌ها
۴۷	«علت دانستن امر مقدم»؛ خطا در تعمیم
۴۸	تمثیل‌ها و استعاره‌ها

- ۴۴ روش خباثت‌آمیز برای برنده‌شدن در بحث‌ها
- ۵۳ ۱ اگر طرف مقابل شما را متهم به چیزی کرد، شما نیز همان اتهام (یا بدتر از آن) را به او وارد کنید
- ۵۶ ۲ طرف مقابل را متهم کنید که دارد رویه‌ای نادرست پایه‌گذاری می‌کند؛ رویه‌ای که به فاجعه می‌انجامد
- ۵۷ ۳ به آتوریت‌ها متوسل شوید
- ۵۸ ۴ به تجربه متوسل شوید
- ۶۰ ۵ به تن متوسل شوید
- ۶۱ ۶ به دلی (همدلی) متوسل شوید
- ۶۲ ۷ به هرجاز بای مانه متوسل شوید
- ۶۴ ۸ به سنت متوسل شوید
- ۶۶ ۹ قیافه حق به جانب بپوشید
- ۶۸ ۱۰ به شخص حمله کنید (یا استدلال)
- ۷۰ ۱۱ مصادره به مطلوب کنید
- ۷۲ ۱۲ کمال‌طلبی کنید (خواهان تحت تسلط، دست‌های ناممکن شوید)
- ۷۴ ۱۳ دوراهی کاذب ایجاد کنید (یا این یا آن)
- ۷۶ ۱۴ برای پشتیبانی دیدگاهتان، از تمثیل و استعاره استفاده کنید
- ۷۸ ۱۵ نتیجه‌گیری‌های طرف مقابل را زیر سؤال ببرید
- ۸۰ ۱۶ بدگمانی ایجاد کنید: تا نباشد چیزی، مردم نگویند چیزها
- ۸۲ ۱۷ از حریفان پهلوان‌پنبه بسازید
- ۸۶ ۱۸ ناسازگاری‌ها را انکار یا از آنها دفاع کنید
- ۸۹

- ۹۰ خودتان را پاک و رقیب را پلید جلوه دهید
- ۹۲ با ظرافت از پرسش‌ها طفره بروید
- ۹۴ چاپلوسی مخاطب را بکنید
- ۹۵ دور حرفتان حفاظ بکشید
- ۹۶ شواهد را نادیده بگیرید
- ۹۷ موضوع اصلی را نادیده بگیرید
- ۹۸ به شواهدی که مدعای شما را تضعیف می‌کنند حمله کنید
- ۹۹ با صدای بلند بر نکته‌های کم‌اهمیت تأکید کنید
- ۱۰۱ راست‌دان «دنیای خشن» استفاده کنید
- ۱۰۳ دست به تسمیه‌ای فراگیر و خیره‌کننده بزنید
- ۱۰۴ ناسازگارهای دیدگاه طرف مقابل را بزرگ کنید
- ۱۰۵ طرف مقابل را به سهو بگردانید
- ۱۰۶ موضوع را بیش از حد ساده کنید
- ۱۰۷ فقط مخالفت کنید
- ۱۰۹ تاریخ را هر طور که می‌خواهید بازنویس کنید
- ۱۱۱ در پی منافع شخصی و گروهی‌تان باشید
- ۱۱۲ زمینه بحث را عوض کنید
- ۱۱۳ بار اثبات را بر دوش طرف مقابل بیندازید
- ۱۱۵ از «پیشش» غفلت نکنید!
- ۱۱۷ کلی‌گویی کنید
- ۱۱۹ از گفتار دوگانه استفاده کنید
- ۱۲۱ دروغ بزرگ بگویید
- ۱۲۳ با واژه‌ها و نمادهای انتزاعی به گونه‌ای برخورد کنید که گویی اشیای واقعی‌اند

- ۱۲۵ ۴۲ نعل وارونه بزنید
- ۱۲۷ ۴۳ آمارپراگنی کنید
- ۱۲۸ ۴۴ از معیارهای دوگانه استفاده کنید
- ۱۲۹ جدول: ۴۴ شیوه نادرست برای پیروزی در بحث‌ها
- ۱۳۱ تمرین تشخیص مغالطه
- ۱۳۱ تشخیص مغالطه؛ تحلیل یک سخنرانی قدیمی
- ۱۴۱ تشخیص مغالطه؛ تحلیل یکی از سخنرانی‌های جورج بوش
- ۱۵۰ تشخیص مغالطه؛ تحلیل سخنرانی یک نامزد ریاست
جمهوری
- ۱۵۶ افراط و تفریط؛ به بابا بزرگ آن بهره‌بیزید
- ۱۵۸ جمع‌بندی: مغالطه در جریان آرمانی و جهان واقعی
- ۱۶۳ واژه‌نامه توصیفی

سخنی با خواننده

اگر ساحتی ذهن انسان را بشناسی، خودفریبی را بشناس.
نویسنده ناشناس

«مغالطه» یکی از مفهومی است که هم در زندگی انسان است؛ زیرا بخش بزرگی از اندیشیدن انسان خودفریبی یا دیگرفریبی است. انسان در حالت طبیعی‌اش به سمت حقیقت حرکت نمی‌کند و حتی دوستدار حقیقت نیست؛ خودش را درست می‌داند و چیزهایی را که به او خدمت می‌کنند و او را بهتر از آنچه هست نشان می‌دهند و خواسته‌هایش را برآورده می‌کنند؛ چیزهایی را دوست می‌دارد که عامل‌های «تهدیدکننده»ی او را شناسایی و نابود می‌کنند. دست‌کم دو شیوه برای مطالعه مغالطه‌ها وجود دارد. یک شیوه سنتی است. در شیوه سنتی، نشان می‌دهند که از چه راه‌هایی می‌توان استدلال‌های ناصحیح را صحیح جلوه داد؛ این راه‌ها را تعریف می‌کنند، درباره آنها توضیح می‌دهند، و نمونه‌هایی از آنها را ذکر می‌کنند. شیوه دیگری نیز وجود دارد که عمیق‌تر است؛ در این شیوه،

ارتکاب مغالطه به تلاش انسان برای تحقق منافع و امیال نامعقولش ربط داده می‌شود. با شیوه نخست، دانشجویان صرفاً اسم و تعریف مغالطه‌ها را به‌خاطر می‌سپرنند و چیز زیادی یاد نمی‌گیرند. همان اسم‌ها و تعریف‌ها را هم بسیار زود فراموش می‌کنند. ذهنشان تا حد زیادی دست‌نخورده باقی می‌ماند و بنابراین دگرگونی اساسی‌ای در ذهنشان رخ نمی‌دهد. اما شیوه دوم کمک می‌کند تا دانشجویان بیشه‌ماندگار به شیوه کار ذهن در این زمینه پیدا کنند؛ اینکه ذهن انسان چگونه برای پیش بردن هدف‌هایش از استدلال‌های ناصحیح و «ترفند‌های منکر» استفاده می‌کند.

وقتی با ذات و رفتارها و تصمیم‌های انسان‌ها نگاه می‌کنیم به‌آسانی متوجه می‌شویم که در زندگی انسان‌ها حقانیت محلی از اعراب ندارد. اینکه حتی یک کیست اهمیت ندارد؛ مهم این است که چه کسی برنده است. برسی این صاحب قدرت (در شکل ثروت، دارایی، یا سلاح) هستند و همان افراد مشخص می‌کنند کدام حقیقت در بوق و کرنا شود و به گوش همه چه نیان رسانده شود و کدام حقیقت به تمسخر گرفته شود، مسکوت بماند، یا سرکوب شود. رسانه‌های همگانی جهان جریانی بی‌وقفه و حقه‌کننده از پیام تولید می‌کنند که پیوسته حقیقت را در پای «پیش» می‌کند. وقتی به عمق امور راه می‌یابیم متوجه می‌شویم که در جهان ما «ارز»های «ارتباطات» و «فرب» تقریباً مترادف‌اند.

جهان ما جهانی است که رسانه‌های آن، گله‌وار، به دنبال هم حرکت می‌کنند و مردم نیز به دنبال آنها. در چنین جهانی، دانشجویان باید از بینش‌ها و ابزارهای فکری اساسی برخوردار باشند تا اولاً از قربانی شدن اندیشه خودشان جلوگیری کنند و ثانیاً از یک اتفاق بدتر

جلوگیری کنند: اینکه خودشان به یکی از سرده‌های این گله‌ها تبدیل شوند. دستیابی به این ابزارها و بینش‌ها، که مبنایشان صداقت و یکپارچگی است، باید هدف نهایی مطالعه مغالطه‌ها باشد. هدف کتاب مغالطه‌های پرکاربرد نیز همین است.

ریچارد پل (کانون سنجشگرانه اندیشی)

لیندا الدر (بنیاد سنجشگرانه اندیشی)

www.ketab.ir